

بررسی روند تکامل خانه های قاجاری

بهنام ترابی

کارشناسی ارشد طراحی داخلی دانشگاه آزاد شبستر

چکیده مقاله :

در دوره قاجاریه شیوه جدیدی در معماری ایجاد شد و معماران این زمان نیز دنباله رو معماران صفویه بوده‌اند، گرایشهای متفاوت و بعضاً متضاد در معماری این دوره ناشی از اختلاف در گرایشهای سیاسی و ایدئولوژیک این عصر از تاریخ ایران است که ریشه در جریانهای عقیدتی- سیاسی اواخر دوره قاجار و اوایل دوره پهلوی دارد. معماران ما در این زمان از هنر اروپایی تقلید می‌کردند، ارتباط بیش‌تر ایران با غرب، معماران ایرانی را به آن داشت تا عوامل مشخص معماری ایران را با توجه خاصی با عوامل معماری اروپایی درآمیزند و آثاری بوجود آورند. مهمترین پرسش تحقیق را میتوان اینگونه بیان کرد که آیا معماری دوره قاجار از غرب سرچشمه گرفته است یا نه. رابطه بین شهر و جامعه در دوره قاجار نسبت به گذشته کاملاً تغییر می‌یابد و شهر تصویر جدیدی از جامعه درون آن را منعکس می‌سازد و مکانیزمی به وجود می‌آید که در آن عمدتاً اهداف و منافع اقشار متمکن و متمول جدید تعیین کننده تغییر و تحولات می‌شود. این اقشار خود نیز تابع جریانهای فرهنگی و معنوی شهری بوده و برای مقابله با استبداد حکومتی به جذب افکار عمومی و پشتیبانی مردم می‌پردازند. آنچه موجب ایجاد دگرگونی و تحول در معماری ایران گردیده دگرگونی فکری و فرهنگی جامعه ایرانی است که از دوره صفویه آغاز و در دوران قاجار و به خصوص پهلوی اول به اوج رسید در این مقاله در ابتدا به طور اجمالی در مورد ویژگیهای معماری دوره قاجار و جریانهای مختلف این دوره بحث شده است. این دلایل شامل تاثیر عوامل مختلف فرهنگی و اجتماعی دوره قاجار بر معماری سنتی است. سپس زمینه‌ها و ویژگیهای معماری قاجار تعیین و دسته‌بندی شده‌اند و در ادامه هر گروه تحلیل شده است.

کلیدواژه‌ها : معماری سنتی، شهر، قاجار، دگرگونی، جریانهای فرهنگ

مقدمه :

معماری قاجار سبک معماری قرن ۱۳ و ۱۴ است. این دوره را دوره گرایش به سبک معماری غربی می‌دانند. این گرایش البته در دوره صفویه، زندیه و افشاریه آغاز شده بود. اما در این دوره شدت بیشتری یافت. با این حال بناهای معماری زیادی هم در این دوره بنا شد که از آن جمله می‌توانیم به کاخ گلستان، مدرسه آقا بزرگ، مسجد و مدرسه سپهسالار، تکیه دولت، دارالفنون، بازار تهران،